

UČITELJSKI TOVARIŠ.

List za šolo in dom.

zhaja v 1. in 15. dan vsakega meseca ter stoji za vse leto 3 gold., a za pol leta 1 gold. 50 kr. Spise in dopise vzprejema uredništvo, naročnino in oznanila pa Milic-eva tiskarna v Ljubljani.

Štev. 18.

V Ljubljani, 15. septembra 1888. l.

XXVIII. leto.

O plemenitem srci.

Ivo Trošt.

Svrha, prava svrha ljudske šole ni samo, da deco formalno vzgojujemo, temveč je svrha tudi materijalna, to je, da ji izobrazujemo voljo — blažimo srce. Kako naj pa učitelj to doseže, učitelj, ki je bil sam bržkone suhoparno izobražen? — Pitali so ga sè samimi kostmi in skeleti raznovrstnih znanosti, ali kaj boljega od njih, o tem ni v šolah slišal niti-bob. Kaj se méni suhoparni matematik za lepo, blago, plemenito, kar ni v njegovi stroki! Njemu je lé za to, da razumeš, kar traduje, pa Bog! imej o tem kakov rabat za šolo, ali ne. I pri drugih realnih naukah je malone večinoma isti rezultat. Ker pa v šoli o čistem realnem pouku niti besedice ne moremo črhiniti, tedaj mislim tù „eno“ reči le o tem, kako bi mogel učitelj sè svojim vedénjem in z vedénjem učencev svojih napraviti si dobiček, da je pripravi za javno življenje v tem, da vedo, kaj je plemenitost, in čutijo, kaj je prava človečanska plemenitost.

Ne mislim govoriti uprav o „srci“, ker to so že drugi pred menoj na dolgo in široko opisovali. Namen mi je, da izrazim svoje nemerodajno mnénje, kako dovédi učitelj sè svojo vzunanostjo in z obnašanjem učencev svojih mladino do spoznanja, kako mora človek delati, ako posluša glas plemenitega srca. Ali tega ne dosežemo baš tako lahko. Prvi pogoj mora nam biti navodilo: Učitelj bodi sam plemenitega srca!

Pri vsaki, le ugodno uporabljeni priliki ne smemo pozabiti vplivati na srce otročje. Za to pa je prilik dovolj. Vsi šolski predmeti ponujajo nam tega na koše. S tem pa ne mislim reči, da bi bil učitelj morda kakor „navski-učitelj“, da bi povsod, celó pri vsaki črti raztresal svoje občutke ob usmiljenji, mehkosrčnosti, ljubezni do bližnjega, pravici itd. Tega ne! Dosegel bi s tem valjda baš nasprotno, kar misli. Nekateri poslušalci bi se pomehkužili, postali bi tesnosrčni, drugim pa bi vedno enolična morala presedala.

Omne nimium nocet! Dejanski dokazi, najboljši dokazi.

Učitelj dan za dnem kaznuje in hvali. In uprav pri kaznovanji je najugodnejša prilika, da dejansko pokaže, kaj da je glas srca.

Simpatični občutki so v vsakega otroka srci. Treba samo, da je umejemo vzgajati in ne trdim presmelo, ako pravim: To je pripomoček šolski disciplini, kakeršnega ne izume nikdo. Ali ne samo disciplini pripomoček, to je tudi regulator socijalnega živénja. Ako bi vsak človek poslušal glas svojega srca in svoje vesti, ne bi trebali več nikakih kaznilnic, nikakih ukorov, nikakih postav. A kaj moramo za to, če ni tako, kakor bi

moralo! Po možnosti vplivajmo na to, da dosežemo barem nekaj onega, kar nam obeta plemenita vzgoja srca.

Nikjer ni po malem ubožcev, ubozih učencev in učenk. Revež prihaja v hudi zimi na pol bos in slabo oblečen v šolo. Součenci in součenke, v kojih srci še počiva občutek sočutja, posmehujejo se revežu, in kaj se zgodi — nesrečnik se kmalu sam sramuje revščine svoje. Tukaj povzdigni učitelj svoj glas; pa ne kar suho, rebernato. Napelji deco, da dojde naposled sama do tega, kar je treba storiti. Le male besedice je potem še treba, in premožnejši otroci bodo sami prosili roditelje svoje, naj pomagajo, kolikor mogoče. Toda to samo v vzgled. Tudi pri malih in prav majhnih prilikah o šoli damo lahko o tem dobro lekcijo. Dogodí se, da temu ali onemu učencu manjka kaka šolska priprava. Sosed mu je neče posoditi. Prosim, mili sodrug, pojasni vsi šoli in trdosrčnemu sosedu kratko, a jedrnato, kako bi bilo trdosrčniku pri srci, ko bi on ne imel iste stvari. Kako željno bi pač gledal druge, osobito sosede svoje, kako delajo to in ono, a on mora biti tako. Do druge ure užé preidejo na drugačen predmet. On bo moral zaostati. Kako srčno bi bil pač zahvalen prijatelju, ki bi mu to stvar posodil, če jo le ima odviše.

Ako se je to dogodilo enkrat, dvakrat, v tretje sigurno ne bode treba več. Otrok spozná, da to učitelj tako želi, in pri tem se bode še spomnil, zakaj tako želi. Spomnil se bode samega sebe. Tudi so morda v šoli učenci s pohabljenimi udi ali čuti. Nikak, še tako oster ukaz ne odvrne učencev od tega, da bi se vsaj skrivaje, ali kadar so sami, ne norčevali z nesrečnikom ter ga raznovrstno ne žalili. Pomoglo pa bo vsaj po malem to, da je opozarjamo na misel, ako bi bili oni sami taki. Ali ne bi objeli edinega součenca, ki bi je miloval in zagovarjal? Ravno tako dobro se zdi revežu, če njegove napake spregledujemo ter mu pomagamo. Otroci naj spoznajo, da je i on, premda pohabljen, vender po božji podobi ustvarjen — človek —, tedaj nič manje nego mi, kateri Boga zahvaljujmo, da smo popolni na telesu svojem.

Kolikrat se dogaja, da se otroci posmehujejo kruljevemu, hromemu, slepemu beraču ali beračici. Hodijo za njim po cesti, predrznejši ga dražijo, prijemljejo, vlačijo za obleko, da se ubožec poslednjič res mora raztogotiti na ta neusmiljeni, trdosrčni, tako malo vzgojeni otroški svet. To je šele voda na njih mlin.

Ali če je otrok užé domá po roditeljih dobil dobro seme, ki se pozneje v šoli skrbno gojí in neguje, nikdar ne učini kaj tacega. Nikaka zapoved, nikaka pretnja, nikaka kazen ne koristi več, ko lastno izpoznanje.

Otroci so pa radi raztreseni, pozabljivi in nagajivi. Da se tedaj o takih prilikah spomnijo, kaj je prav, treba je, ne samó tù in tam jim stvar predočiti, temveč i od njih samih slučajno izcrpljati, kaj je storiti. Z vajo dospemo do tje, da kakor hitro opazimo kakega pojma znak, užé nam je pojem sam v spominu. — Ne strašimo se! Tukaj imamo opraviti sè srcem. Srce, plemenito srce je občutljivo:

„Duh plemeniti sam bo nosil boli,
A sreče vžíval sam ne bo nikoli“.

Lepih uspehov nam tedaj obeta plemenitost srca. To je pa tudi socialnemu živênju prvi pogoj. Samo suha znanost, kakeršne v šoli ne more biti, neoplemeni srca, tudi ne vzbuja nikakoršnih občutkov sočutja. V realnih znanostih srce otrdí. Podobno je skopuhu, ki je takó zakopan v svoje zaklade, da užé ne pozná več ni najbližjih sorodnikov in prijateljev. Največkrat pa vzraste vrhu takih znanosti rastlina, ki po konci nosi glavo svojo, ošabna cvetka oholosti in prevelike častihlepnosti. Tudi so le redki nasprotni slučajji, da bi plemenitost srca prešla v kak afekt, ker so drugi občutki toli močni, da prevladajo občutek sočutja. Ali če je ta skrbno in vestno vzgojen, dobiva vedno hrane dovolj,

da ostane svež liki cvetici na oknu, kateri nežna roka vsako jutro priliva in vsak večer daje hladilne tekočine. Nekako mirno dobra je taka šola, kjer vlada plemenitost srca. Nikdo se ne veseli nesreči svojega součenca. Ni med njimi razlike med revežem in bogatinom, mej kruljevim in čilih nog učencem. Vsaka kazna je premišljena, sitnih tožeb celó ni; pouk teče gladko, nekako takó, kakor, da mu je struja užé naprej namenjena. Zapovedi učiteljeve zvršujejo se točno, ker otroci vedó, da so potrebne, koristne. Učenci so osvedočeni, da je vedénje učiteljevo plemenito, da se njihove misli nikakor ne smejo in tudi ne morejo ločiti od učiteljevih. De Amicis pravi: — „ma una voce che viene da un cor gentile si sente“.

Knjiga Slovenska.

§. 39.

V znanstvu je oživela staroslovenščina najprej na zapadu. Buditi so jo jeli česki Slovani. Tako je poleg že imenovanih mnogo storil v ta namen čestiti dr. Josef Jungman r. 1773, ravnatelj staromeške gimnazije v Pragi, u. 16. nov. 1847. Po slovečih knjigah svojih na pr. „Slovesnost (I. 1820) i Historie literatury české (I. 1825)“, in zlasti po velikem „Slovníku (1835—1839)“ je vzbujal k primerjanju s staro češčino in tudi s staro slovenščino. — Še bolj pa se je na tem polju trudil

Váceslav Hanka, r. 10. jun. 1791 v Gorenji Vasi okraja Kraljevogradskega, učil se v Pragi, na Dunaju, pravoslovec postal v Pragi l. 1818 reditelj českega muzeja, prelagatelj iz slovanskih jezikov, l. 1848 na vseučilišču učitelj jezika staroslovanskega, ruskega, poljskega in českega, u. 12. jan. 1861. — Učenec i naslednik Dobrowskega dajal je v novejših oblikah na svetlobe spise njegove na pr. Pravopis český l. 1817 i 1849; Mluvnice česka l. 1822, 1831, 1849; Mluvnice polského jazyka podle Dobrowského 1839, II. 1850; Slavin II., Etymologikon 1833, Glagolitica 1834, II. 1845 itd. Priobčeval je stare spomenike česke, pesni narodne in skladal umetne; l. 1817 je našel in l. 1818 prvokrat priobčil glasoviti „Rukopis Kralodvorský“ (IX. l. 1843 itd.), kateri je bil tako čudne osode zanj v življenju in po smrti, kajti pravda o njem vrši se še sedaj — brez konca in kraja! — Za staroslovenščino pomenljive pa so knjige:

Počátky posvátného jazyka slovanského Váceslava Hanky. V Praze. 1846. 8. 47. — Načala svjaščennago jazyka Slovanů Vjačeslava Ganki. Vů češskoj Pragě. 1846. 8. 47. Prvo je v besedi česki, drugo v ruski, z berilom iz Ostromirovega evangelija, ter z azbuko cirilsko in glagoliško.

Sazavo-Emmauzskoje svjatoje Blagověstvovanije, nyněže Remešskoje, na něže přeže prisjagaše pri věčalnom myropomazanii cari francustii, s pribavljenjem s boku togože čtenija latinskými bukvami, sličnijem Ostromirova evangelija i Ostrožskych čtenii (Codex Sazavo — Emauntinus sive Remensis). V Prazě, 1846. 8. XXXII. 200. — Na koncu je pripisano z roko spisovateljevo: „Lět gospodnich 1395. Tato evangelie a epistolie ješto su pisani slověnskím jazikem, ti jmaji spievani biti na hodi, kdiž opat pod korunú mši slúži. A druga strana tiěchto knižek, jenž jest podle ruského zakona, psal jest svati Prokop opat svú rukú, a to pismo ruske dal nebožtik Karel čtvrti car rzimski k oslavěni tomuto klašteru a ke cti svatemu Jeronimu i svatemu Prokopu“. — Prvikrat je pa ta spomenik na carja Nikolaja stroške prišel na svetlo v Parizu pod naslovom:

Evangelia slavice, quibus olim in Regum Francorum oleo sacro inungendorum solemnibus uti solebat ecclesia Remensis, vulgo Texte du sacre, ad exemplaris

similitudinem descripsit et edidit Silvestre ordinis s. Gregorii Magni unus e praefectis aliorumque ordinum eques. Lutetiae Parisiorum. 1843. S Kopitarjevimi „Prolegomena historica“ (Vid. Slav. Bibliothek 1851. I.).

Spomenik ta ima dva dela: prvi je pisan cirilski, drugi glagoliški. — Imenuje se Sazavski, ker se je prvi del cirilski dobil v Sazavi samostanu, kateremu prvi opat je bil sv. Prokop (u. 1053). Obhajala se je ondi služba božja slovenski od l. 1030 do 1097 morda koj po menihih došlih iz nekdanje Panonije. — Emavzski: Karel IV. je v predmestju Pražskem sozidal cerkev in samostan ter vanj poklical menihov iz hrvatskega Primorja, kateri so s papeževim privoljenjem ondi — na Slovanech — služili liturgijo slovenski. Posvečena je bila cerkev l. 1372 na velikonočni ponedeljek, kedar se čita evangelij o dveh učencih gredočih v Emavz, in potem so samostanu rekati jeli Emavz. Tem redovnikom je poklonil Karel IV. spomenik Sazavski, in oni so pridejali drugi glagoliški del — epistolie a evangelie — ter s biseri in dragimi svetinjami opravili knjigo, ktera je rabila opatu pri slovesni maši (sub infula). — Remski: Emavzski samostan prevzémó l. 1419 Husovci, kateri — ločeni od cerkve katoliške — pošljejo l. 1451 po mistru Konstantinu Angeliku z drugimi darili knjigo v Carigrad patrijarhu, da bi jih rajši sprejel v cerkveno občestvo. Tu pa knjige niso kaj čislali, in l. 1546 jo prinese grški slikar Paleokapa na prodaj v Trient, kjer so zbrani bili katoliški škofje; kupi jo nadškof Remski, knez iz hiše Lotrinške, ter l. 1554 pridene bukvam, na ktere so prisegali o venčanju francoski kralji. Francozi so jih imeli jako v čislih („un des plus precieux monuments de notre historie nationale“ — Silvestre), češ, da so spisane v jeziku staroindiškem ali sanskrtskem in nadeli so bukvam ime „texte du sacre“ (Na bukve slovenske prisegal Burbon — cf. Koseski). — L. 1717 pregleduje ruski car Peter v Remih ondašnje draginje, čita cirilski pisani del, glagolice ni poznal, ter pové, da je to slovansko evangelije. L. 1721 tajnik ruskega opravištva cerkvenemu predstojništvu na prošnjo prestavi prvo stran. L. 1789 Anglež Ford Hill na Dunaju vidi glagoliške spomenike ter pové, da je onemu v Remih drugi del pisan tudi glagoliški. L. 1793, kedar so končavali vse, kar je spominjalo na kraljestvo, izginile so tudi te bukve. Dobrowsky v Instit. XIV. piše: „Evangelia slavonica lingua exarata, religiose Remis servata, quae reges Galliae coronandi praestando jusjurandum tangere solebant, furor tumultuantium, proh dolor! igni tradidit“. Enako obžaljuje to Kopitar v „Glag. Cloz.“, kjer vendar prosi francoskih zgodovinarjev, naj tolikanj znamenitega spomenika poiščejo. L. 1838 pošlje car Nikolaj v Reme Turgenjeva, kateri ga res najde v mestni knjižnici mej drugimi rokopisi, toda — brez lepotičja, brez biserov in dražih svetinj! L. 1842 se stvar razglasi in l. 1843 pride spomenik na svetlo po carjevem naročilu v Parizu, l. 1846 pa ga v Pragi priobči Váceslav Hanka.

Tako osodo imel je torej „Codex Sazavo-Emauntinus sive Remensis!“ Nekteri jo opisujejo nekoliko drugače, in jezikoslovci so različnih misli tudi o tem, kdo je spisal ta ali oni del in v kateri dobi (Cf. Slav. Bibl. 1851 pg. 83).

Svętoje Evangelije po Ostromirovu süpisku 1056 i 1057 létü. Izdanije Vęšćeslava Ganky. Prazê. 1853. 8. XII. 206. — Našel je ta spomenik J. A. Družinin po smrti carice Katarine II. v njenih sobah, in car Aleksander I. ga je poklonil javni knjižnici Petrogradski. V sebi ima evangelije, in to po nedeljah, počenši z velikonočno. Prepisal ga je iz starejšega rokopisa v Cirilici dijakon Grigorij za posadnika Josefa Ostromira v Novgorodu, kjer je namestoval sorodnika svojega kneza Izeslava, kateri je pa vladal v Kijevu. Prepisaval ga je od 21. oktobra 1056 do maja 1057 ter marsikaj, kakor sam pové, tu in tam spremenil, češ, naj se mu nikar ne zameri, da ni še več pre naredil v njem. Spomenik je znamenit, ker je prvi z gotovo letnico. Naznanjen je

bil najprej l. 1806; l. 1843 ga je na svetlo spravil v Sanktpeterburgu Vostokov, l. 1853 v Pragi pa V. Hanka. Spisal mu je predgovor, v katerem pripoveduje njegovo zgodbo, v českem, ruskem, maloruskem, poljskem in srbskem jeziku, vravnal ga po evangelistih ter razložil z nekterimi primerami na koncu (Vid. Miklosich. Zeitschrift f. oest. Gym. 1853). —

Božjstvennaja služiba. Divinum officium. Izdanije Veščeslava Ganky. Prazê. 1854. 16. str. 32. — Ostatki slav. bogosluženija u Čehov. Praze. 1859. —

Hanka je (Vid. Slav. Bibl. 1851. S. 267—321: Entgegnung auf Herrn W. Hanka's albernheiten u. lügen v. Miklosich) stare spomenike nekterikat razlagal res le po svojih dozdevkih, marsikaj zagrešil, a vendar je — nekako srednik mej Čehi in drugimi Slovani — staroslovensko vedo in slovansko vzajemnost dokaj pospeševal in je zarad tega Čehom samim bolj v čislih nego posebnim učenjakom.

V tem smislu je mej prvimi buditelji pač tudi Jan Kollar, r. 1793 v Mošovcih stolice Turčanske, evangelik, u. 1852 profesor bajeslovja in starožitnosti slovanskih na Dunaju. Kolár sloví ne le po svojih narodnih in umetnih spevih, po „Slavy Dcera“ ali po pesniških spisih p. „Sláva bohyně a původ jmena Slávův“, ampak tudi po raznih učnostnih razpravah o starodavnosti Slovanov, o književni vzajemnosti (Ueber die literarische Wechselseitigkeit zwischen den verschiedenen Stämmen u. Mundarten der Slaven. Pest 1837. Leipzig 1844) itd. Šafařík je kazal, kaj so Slovani bili nekđaj in kaj so še sedaj; Kolár pa, kaj naj bi bili v prihodnje, ter se je rojakom tolikanj omilil, da so mu na spomenik nagrobni vpisali: Živ jsa nosil v srdci národ celý, zemřev žije v srdci národu celého“ (Vid. Naučný Slovník). — Prav tako ima tudi mnogo zaslug František Ladislav Čelakovský, r. 1799 v Strakonicih, u. 1852 profesor slovanske filologije v Pragi, ne le po krasnih zbirkah starih pesni slovanskih narodnih, českíh, ruskíh, slovenskih (cf. Čbelica, Prešern), ampak tudi po učenih spisih svojih p. Vseslovanska začáteční čtení l. 1850; Čtení o srovnavaci mluvnici slovanské; Mudrosloví národu slovanského v příslovích l. 1852 itd. — Mej take buditelje se šteti sme:

Ignac Jan Hanuš, r. 28. nov. 1812 v Pragi, doktor filosofije, profesor v Levovu, od l. 1860 vseučiliški knjižničar v Pragi, kjer je u. 19. maj. 1869. Spisal je na pr.:

Die Wissenschaft des slavischen Mythus. Lemberg 1842. To knjigo je poznej mnogotero in bistveno sam popravljjal. — Svatý Kyril nepsal kyrilský než hlaholský. L. 1857. Temu nasproti je trdil F. J. Jezbera (r. 1829, u. 1867): Kyril a Method nepsali nikdy hlaholsky, než kyrilsky. V Praze, 1858. 8. 72. Gorel je za Cirilico, vredoval Slovénina l. 1863 itd. — Der bulgarische Mönch Chrabr itd. sp. Hanuš. Cf. Slavische Bibliothek II. 1858: Zur Glagolica-Frage. — Sostavil je več monografij, pisal o staročeski literaturi, v Čas. Čes. Museum., in priobčil knjigo: „Das Schriftwesen u. Schrifttum der böhm. slovenischen Völkerstämme in der Zeit des Ueberganges aus dem Heidentume in das Christentum“. Eine lit. hist. Abh. zur Jubilaumsfeier der Auff. d. Grünberger u. Königinhof. Hss. Prag. 1867. 8. 114.

Lavoslav Geitler r. v Pragi l. 1847, učil se ondi pa na Dunaju, l. 1870 postal doktor filosofije, pisal v Čas. Česk. Mus. p. O stavu a pokrocích srovnavaciho jazykozpytu itd., l. 1874 redoviti profesor slavistike na vseučilišču Zagrebškem, potoval v Macedonijo, na Athos, na Sinaj, u. 2. jun. 1885 na Dunaju. Preiskaval je marljivo jezik bolgarski in litavski, dal na svetlo nekaj dotičnih narodnih pesni itd. Posebej je priobčil na pr.:

Starobulharská Fonologie se stálým zřetelem k jazyku litevskému. Sepsal Dr. Leopold Geitler. V Praze, 1873. 8. VI. 132. — S pomočjo jugoslav. akademije je dal v Ci-

rilici na svetlo glagoliška sloveča spomenika: Euchologium (Molitvenikü ili Trèbnikü) l. 1882. 8. VI. 197, in l. 1883 Psalterium Sinaiticum, Glagolski spomenik manastira Sinai — brda, vü Zagrebu. — In naposled: Die albanesischen und slavischen Schriften von Dr. Leopold Geitler, mit 25 phototypischen Tafeln. Wien, 1883. fol. X. 1883. (Vid. Kres 1885; Zvon 1884; Jagič „Četyre kritiko-paleografičeskija staty“ 1884; Archiv VII. itd.).

Martin Hattala r. 1821 v Trstenu stolice Oravske, knez ili svečenik biskupije Ostrigomske, od l. 1853 profesor slovanske filologije v Pragi. Spisal je mnogo slovnških knjig o jeziku českem i slovenskem (slovaškem), posebnih jezikoslovnih razprav v latinščini, češčini in nemščini, v Čas. Čes. Mus., zlasti p. O Fr. Čelakovského srovnovací mluvnici l. 1855., O poměru cyrillčiny k nynějším nářečím slovanským l. 1855; Mnich Chrabr 1858; Slovo o polku Igorově 1858; Libušin Soud, Zelenohorský a Kralodvorský Rukopis l. 1858—60 etc. — O knjigah p. Babukič, Šembera, Buslajev itd. Brus jazyka českého. V Praze 1877. 8. 304 itd.

§. 40.

Srbom v Lužicah je gledé nove in stare vede slovanske znamenit buditelj bil na pr. Jan Peter Jordan r. l. 1818 v gorenji Lužici, doktor filosofije, profesor jezika i slovstva slovanskega v Lipsku, naposled književnik v Avstriji (Zukunft). Po Dobrovskega sestavu je spisal „Grammatik der wendisch-serbischen Sprache in d. Oberlausitz“ 1841. 8. 204. — L. 1842 jel je v Lipsku izdajati v smislu nekdanjega Slavina i Slovanke „Jahrbücher f. slaw. Literatur, Kunst u. Wissenschaft“, v kterih je marsikaj o Slovencih (p. 1844 Novice, Blaže in Nežica; 1845 Klančnik, Kopitar, Vodnik, Jarnik; 1847 Slomšek itd.). — Sodelavec in še izvrstnejši buditelj svojim rojakom je bil Jan Arnošt Smoleř (rus. Smoljar, nem. Schmalder), kteri mu je pomagal, da se je l. 1847 ustanovila Matica serbska, ter je l. 1848—9 prevzel vredovanje Jordanovih „Jahrbücher“. R. l. 1816 r Luči (Merzdorf) je u. l. 1884 v Budišinu. Priobčeval je knjižice slovnške, narodne pesni, preložil na srbski „Kralodvorský Rukopis“, Hilferdinga „Istorija Baltijskih Slavjan“ itd., vredoval Časopis Mačicy Serbskeje, „Slavische Jahrbücher“ (neue Folge) l. 1852—8, Zeitschrift f. slav. Lit. l. 1862—5, Centralblatt f. slav. Lit. u. Bibliographie“ l. 1865—8 v prostih zvezkih ali listih etc. Naslednik mu je p. M. Hórník, E. Muka; zlasti dr. Pfuhl, profesor v Budišinu, kteri je spisal svojo „Laut- u. Formenlehre der oberlausitzisch-wendischen Sprache. Bautzen. 1867. 8. 124.“ vže popolnoma na podlagi staroslovenščine Miklošičeve itd.

August Schleicher r. 19. febr. 1821 v Sonnebergu (Meiningen), doktor in profesor sanskrta in primerjajočega jezikoslovja v Pragi od l. 1850, od l. 1857 v Jeni, u. 6. dec. 1868. O staroslovenščini je spisal na pr.:

Die Formenlehre der kirchenslawischen Sprache. Bonn, 1852. 8. XXIII. 376. — Jako sloví veliko njegovo delo: „Compendium der vergleichenden Grammatik der indogermanischen Sprachen. Weimar. I. 1862. II. 1866. Indogermanische Chrestomathie, kjer se nahaja str. 259—294 das „Altbulgarische“. Sodeloval je v „Zeitschrift für vergleichende Sprachforschung (Kuhn — Schleicher)“, kjer je mnogo njegovih kritičnih sestavkov o jezikih in knjigah slovanskih itd. Na pr.: Kurzer Abriss der Geschichte d. Slav. Spr. — Ist das Altkirchenslawische Slawenisch? B. I. etc. (Cf. Rad. VI. Jagič. — Hlas 1886).

Da se je staroslovenska veda vzbudila in tolikanj povzdignila, pripomogli so pač mnogo nemški učenjaki velikani; na pr. brata V. in Fr. Humboldt, J. in V. Grimm, Fr. Diez, A. Pott, vzlasti F. Bopp, A. Schleicher, sedaj Curtius itd.

Fran Bopp r. 1791 v Mogunciji (Mainz), od l. 1825 v Berlinu profesor sanskrtá in primerjajočega jezikoslovja, u. 1867. Novo pot v jezikoznanstvu pokazal po velikih delih p.: Lehrgebäude der Sanskritsprache. Berlin 1827. Glossarium sanscritum. 1840 —44. Vergleichende Grammatik des Sanskrit, Zend, Armen., Griech. Lat. Lith. Altslav. Goth u. Deutsch. I. 1833. II. 1857.

Dr. Ivan Anton Scopoli.

V spomin stoletnice njegove smrti. Spisal Fran Kocbek.

„Ti mož si bil, zvest svojemu namenu,
Učen, občepriljubljen, spoštovan,
Priboril čast si svojemu imenu
Z duhá modrostjo, vstrajnostjo obdan.“

Lenski.

Dné 22. junija t. l. praznovalo je slavno rudniško mesto Idrija redko slavnost — stoletnico smrti I. A. Scopoli-ja, slavnega učenjaka in prirodoslovca. Da-si se Scopoli ni porodil in ne umrl v Idriji, kjer je le kratek čas bival, pridobil si je vender mnogo zaslug za slovensko Almadeno, še več pa za vso Kranjsko in sosedne dežele. Da-si je bil mej Slovenci tujec, ipak smo mu mnogo hvale dolžni, ker je našo domovino znanstveno preiskoval ter njeno lepoto in zanimivosti razkril učenemu svetu. Zató izpolnimo pač le svojo dolžnost, ako se pri tej priliki hvaležno spominjamo slavnega moža ter se natančneje seznanimo z njegovim življenjem in delovanjem.

1. Scopolijevo življenje.

Ivan Anton Scopoli porodil se je 3. junija l. 1723. v tirolskem mestu Cavalese, ki leži v dolini Fleims.*) Njegov oče, Fran Anton, je bil doktor prava, častnik in vojni komisar tridentinskega knezoškofa. Njegovi materi je bilo imé Klavdija Katarina. Bila je hči Antona pl. Gramola, tridentinskega patricija.

Scopoli je obiskoval gimnazijo v Cavalesi, pozneje v Tridentu in zadnjič v Hallu pri Inomostu. Potem se je učil medicine na inomoškem vseučilišči. Tam so mu bili učitelji: Hironim Bacchettoni za anatomijo, Friderik Peyer za institutiones medicas, Karol Gessner za klinično medicino. Vender je bil medicinski pouk na inomoškem vseučilišči zeló nedostaten. Tako n. pr. ni bilo nikogar, ki bi predaval prirodopis, kemijo, materio medica, patologijo in terapevtiko. Zató je bil Scopoli primoran prebirati knjige odličnih zdravnikov, kakor Boerhavejeve, Hoffmannove, Sydenhamove itd.

Na inomoškem vseučilišči je ostal Scopoli tri leta. Doktorat dobil je l. 1743. Zdravniško prakso izvrševal je potem več let v bolnici svojega rojstnega mesta, nekaj v Tridentu pod vodstvom Zucchelina, nekaj pa v Benetkah pod slavnim zdravnikom Lothar Lotti-jem.

Scopoli se je oženil 12. febr. l. 1749. z Albino pl. Miorini, hčerjo Karola Antona pl. Miorini, ki je bil zeló bogat mož in tajnik pri Magnifica Committa di fieme v Cavalesi. Takó je postal sorodnik mnogim odličnim obiteljim.

Rastlinstvo zanimalo je Scopolija užé v nežni mladosti. Takrat obiskoval je čisto lekara, ki je nabiral rastline, da takó pozvé imena in porabo rastlin. Večkrat spremljal je tudi možé, ki so v inomoških planinah kopali razne korenine. Na teh izletih nabral je mnogo rastlin, katere je posušil ter jim pridejal farmaceutična in Banhin-ševa imena.

*) Njegov rojstni dan ni določeno znan; pisatelji navajajo 13. in 3. junij. Največ jih rabi zadnji podatek.

V Benetkah videl je več botaničnih vrtov, mej temi zlasti vrt slavnega Sesler-a l. 1745. Značaje rastlin učil se je po Tournefort-u, Ray-u in po prvi izdaji Linné-jeve knjižice: „Systema naturae“, ki je tačas zelo iznenadila znanstvene kroge ter storila v botanični védi veliko premembo (1735.). Povrnivši se v Cavalese narejal je botanične izlete v Adižanske planine. Redkejše planinske rastline je tudi risal.

V Tridentu ponujala se mu je ugodna priložnost, da je smel spremljati sekovskega knezoškofa v Gradec. To mu je pripomogel Peter Burser, ki je bil takrat zdravstveni predstojnik v Tridentu. Scopoli je nehal nabirati rastline in je potoval z Leopoldom grofom pl. Firmian-om v Gradec in Sekovo. Na Štajerskem je ostal kaki dve leti. V tem času pripravljaj se je za izpit iz vsega zdravilstva, katerega je imel položiti na dunajskem vseučilišči. Takrat smel je namreč v vseh avstrijskih deželah izvrševati svojo prakso le isti zdravnik, ki je napravil izpit na Dunaji. Ko je grof Firmian ostavil svoj sedež v Sekovi, odišel je Scopoli l. 1753. na Dunaj, da položi poprej omenjeni izpit. Izpraševalni komisiji, kateri je predsedoval van Swieten,*⁾ odgovarjal je šest ur na mnogobrojna vprašanja iz vsega zdravilstva. Ko je še končno javno zagovarjal nov rastlinski sestav (*Methodus plantarum enumerandis stirpibus ab eo hucusque repertis destinata*, Vindobonae 1754), dobil je potrebno dovoljenje.

Nato je šel Scopoli k van Swieten-u, da bi mu preskrbel fizikat, s katerim bi lahko preživil sebe in svojo obitelj. Swieten mu je obljubil, rekoč: „Prvi fizikat dobite Vi, ker ga zaslužite“, a vender mu ni mogel dobiti ravno prostega protofizikata v Lincu na Zgornjem Avstrijskem. Scopoli je dobil mnogo slabejši in šele pred kratkim ustanovljen fizikat v Idriji, kamor je prišel l. 1754. Kakor bodemo pozneje videli, imel je Scopoli tû mnogo nezgod. Užé potovanje samo je bilo nesrečno. O tem nam piše Scopoli tako-le: „Vrnil sem se v svoje rojstno mestice, da bi ženo in hčerko pripeljal najpred na Dunaj in potem na določeni mi kraj. V Hallu sem moral zaupati obitelj ladji na takrat zelo naraščenem Inu. Začetek potovanja bil je srečen. Ali drugi dan prebila se je ladija pri kraji Ungeroth na zgornjem Bavarskem, pripeljàje se na neko pod vodo skrito deblo, ter se je napolnila večjidel z vodo. Baš sem dremal, ko me prestraši tarnatione nesrečnikov in ko zagledam okoli in okoli bobneče in razbiti ladji grozèce se valove. Svoje opomnim, naj se z neoslabljenostjo srčnostjo prepusté previdnosti. V tej stiski približa se ladja, ki reši mene, soprogo, hčerko in deklo iz orkusovega žrela. V neki kmetski hiši so bili sprejeti na pol mrtvi v vodo plavajoči nesrečniki. Tû so ostali tako dolgo, da jih je voz spravil v Wasserburg, od koder sem odišel na Solnograško. Tam me je prijazno vsprejel dr. Rense, pri katerem sem ostal tako dolgo, dokler se mi ni ponudila ugodna priložnost priti, najpred v Linc, potem na Dunaj. Pri razbitji ladje so se moje knjige in orodja premočila in večjidel je bilo vse uničeno. Ko je cesarica Marija Terezija o tem slišala, podarila mi je 500 gld. in me takó saj nekoliko odškodovala. S to pomočjo odišel sem v Ljubljano in potem v Idrijo. Ta kraj, ki je dobil imé od bližnjega lijaka, sestoji iz jako revnih, tja v hribe postavljenih koč rudarskih. Ko sem ga od daleč zagledal, polastila se je mojega srca slutnja vseh nezgod, ki sem jih potem skoro šestnajst let prebivati moral v tej ječi. Mesto plače je imel zdravnik samotrštvo z vinom; jezik kranjskega ljudstva mi je bil popolnoma neznan; želje rudarskega vodstva**⁾ o zdravniku niso bile izpolnjene z dvorno odločbo; pri tem pa dolžnost zdraviti 2000 ljudi brez vsacega plačila — koliko sitnosti sem imel, lahko vsak ume. Vrhu tega

*⁾ Gerharda barona van Swietena; najslavnejšega učenca Boerhave-ja, poklicala je Marija Terezija l. 1745. kot profesora na dunajsko vseučilišče. Kmalu potem postal je hišni zdravnik velike cesarice in ravnatelj vsega zdravilstva v Avstriji.

**⁾ Takrat (1754—1764) je bil Anton pl. Sartorius rudarski svétnik in vodja rudokopa.

sem še dvakrat pogorel, ženo in otroke pokopal, lekarno moral vnovič napraviti ter še imel mnogo drugih neprijetnosti, katerih nisem mogel več prenašati.*)“

Vse nezgode so ga zadele, kakor bi mu hotele potlačiti telo in duha. Swietenia prosil je Scopoli pismeno, naj mu preskrbi drug fizikat, katerega mu pa ni mogel pridobiti. Potem še-le, ko je sam potoval na Dunaj, poboljšal si je nekoliko svoj položaj. Dobil je 400 gld. letne doklade, za kar se je zavezal prevzeti rudninoslovska predavanja na rudarski šoli.

V takih neugodnih razmerah je živel Scopoli. Z ljudmi je malo občeval. Utého in pokoj je našel le v ogledovanji prirode, kakor sam také lepo piše: „Memores estote semper, me Naturae theatrum non studii, sed animi causa colere ad lenienda nimirum tristissimae vitae fastidia“. („Pomnite, da se v naravino življenje nisem ugloobil radi poklica, nego sem le nagnenju srca sledil, da bi si olajšal pezo prežalostnega življenja“. — Glej „Entomologia carniolica“, predgovor“). — (Dalje prih.)

Poročilo o pošiljativah za „Prvo slovensko stalno učilsko razstavo“ „Pedagogiškega društva“ v Krškem.

(Dalje.)

„Glasbena Matica“ v Ljubljani:

1. Glasbena Matica. Zvezek I. Nedvéd: „Mili kraj“, moški zbor. Ipavec: „Danici“, za samospjev i brenčeči zbor. Foerster: „V tihi noči“, čveterospjev. Gerbić: „Mojemu rodu“, moški zbor.
2. Zvezek II. Foerster: „Slava Slovencem“, moški zbor. Nedvéd: „Moja rožica“, čveterospjev. Stöckl: „Opomin k petju“, moški zbor.
3. Zvezek III. V spomin Antonu Janežiču o slovesnem razkritji spominka v Lešah dné 13. avgusta 1876. Vglasbil Anton Foerster. Besede Jos. Cimpermanove.
4. Zvezek IV. Zbirka slovenskih napevov za čvetero ali petero moških glasov. 1877.
5. Zvezek V. Zbirka slovenskih napevov za čvetero ali petero moških glasov. 1878. Cena 1 gld. 40 kr.
6. Zvezek VI. Zvončki ubrani. Pesni za sopran, alt, tenor in bas. Uglasbil dr. B. Ipavec. 1878.
7. Zvezek VII. Zbirka slovenskih napevov. 1880.
8. Zvezek VIII. Zbirka slovenskih napevov. 1880.
9. Zvezek IX. Zbirka slovenskih napevov. 1881.
10. Zvezek X. Zbirka slovenskih narodnih pesnij. Za mešani in za moški zbor sestavil, vredil in harmonizoval A. Foerster. 1882.
11. Zvezek XI. Vojaci na poti. Po besedah Simon Gregorčičevih vglasbil A. Nedvéd, 1882. Cena 45.
12. Zvezek XII. Štirje slovenski napevi za moški zbor vglasbil A. Nedvéd. 1882. Cena 40 kr.
13. Zvezek XIII. Osem napevov za moške glasove, zložil A. Foerster. 1884.
14. Zvezek XV. Njega ni! Besede Simon Gregorčičeve. Čveterospjev, zložil A. Foerster. Op. 35. Cena 40 kr.

*) Delicae, Pars III, p. 80.

15. Zvezek XVI. Zbirka slovenskih napevov, ubranih za čvetero ali petero moških glasov. 1885.
16. Zvezek XVII. Slovenski napevi za čvetero in petero glasov, zložil A. Nedvėd. 1. Oblakom. 2. Na goro. 3. Nazaj v planinski raj. 1887.
17. Zvezek XVIII. Slovenski napevi za čvetero in petero glasov, zložil A. Nedvėd. 1. Ah, ni li zemljica krasna? 2. Domovina. 3. Naše gore. 1887.
18. Lavorika. I. del. 4 zvezki za 1. in 2. tenor, 1. in 2. bas.
19. Lavorika. II. del. 4 zvezki za 1. in 2. tenor, 1. in 2. bas.
20. Zdihljeji k Mariji Devici, naši ljubi gospej presvetega srca. Zapisal Janez Volčič, vglasbil o. Aug. Hribar. 1875.
21. Oče, pojdite domu! Vglasbil za moški zbor in bariton-solo o. Ang. Hribar. 1876.
22. Moje sanje. Romanca za gosli s spremljevanjem glasovira, vglasbil Franjo Krežma. Op. I. 1877.
23. V spomin Anici. Koncertna mazurka za glasovir. Vglasbil A. Stöckl. 1877.
24. Sv. Devici Mariji v čast. Samospev za sopran, triglasni ženski zbor in orglje ali harmonij, uglasbil A. Nedvėd. 1883.
25. Slava Stvarniku. Maša prva za moški zbor, vglasbil A. Nedvėd. 1883.
26. Nazaj v planinski raj! Samospev s spremljevanjem na klavirji. Vglasbil Robert Burgarell. 1883.
27. K tebi srca povzdignimo. Maša druga za moški zbor, vglasbil A. Nedvėd. 1884.
28. Darilo. Besede M. Vilharjeve. Samospev za srednji ženski ali moški glas s spremljevanjem s sklavirjem, vglasbil A. Nedvėd. 1884.
29. Národne pesni z napevi. Nabral in vredil Janko Žirovnik. 1885. I. in II. zvezek.
30. Milotinke. Besede dr. Gr. Krekove. Samospevi za visoki glas, zložil Fran Gerbić. Op. 28. 1. Skupaj sva pri oknu stala. 2. Sklepala roké si bele. 3. Želel bi, da bil bi ptica. 1887.
31. Kranjska deželá. Besede Franjo Cimpermanove. Vglasbil za en glas s spremljevanjem glasovirja A. Nedvėd.
32. Sveta maša za sopran, alt, tenor in bas s spremljevanjem orgelj. Zložil Dan. Fajgelj.
33. Teoretično-praktična klavirska šola. Spisal A. Foerster. Op. 40.
34. Predigre za orglje ali harmonij (tudi na klavirji izpeljive), zložil Dan. Fajgelj. Op. 15 (a, b).
35. Slovó. Pesen Boris Miranova. Vglasbil za moški zbor in tenor-solo A. Nedvėd.
37. Venec Vodnikovih in za njega zloženih pesnij. Za moški zbor i samospeve s klavirjem zložil A. Foerster. Op. 24. G.

D o p i s i .

Iz Metlike. (Konec.) Slednjič poprime besedo g. predsednik in nadzornik, ki s krepkim glasom ogovori stoječe učiteljstvo tako-le: »Vsi národi širne in mogočne Avstrije se trudijo, da bi dostojno praznovali 40letnico vladanja našega presvetlega cesarja Franca Jožefa I.

Vasi, trgi in mesta, društva in korporacije so užé ali še le bodo pokazala svojo neomahljivo udanost do prevzvišene cesarske hiše in dobro vem, da tudi slavno učiteljstvo Črnomaljskega okraja v tem tekmovanji ne bode zaostalo. Tukajšnje učiteljstvo je bilo in bode vedno navdušeno za svojega ljubega in predobrega cesarja. Nekateri so užé svojo udanost pokazali pri šolskih slovesnostih, drugi gotovo tudi v tem ne bodo zaostali; vsi pa hočemo svetu pokazati, da smo

pravi Avstrijci in verni državljani, zvesti in udani cesarju in domovini, v Ljubljani pri slavnostnem koncertu, katerega priredi v Ljubljani »Slovensko učiteljsko društvo« v sredi meseca oktobra t. l. v proslavo 40letnice slavnega vladanja Nj. Veličastva Franca Jožefa I. Nadejam se, da se bomo učitelji Belokranje te slavnosti v obilnem številu udeležili.

Vi pa, g. glavar, bodite prepričani, da bomo vsi učitelji kakor doslej tudi zanaprej v nežnih srcih šolske mladine vcepljevali in utrjevali tisto gorečo ljubezen, tisto čisto zvestobo in neomahljivo udanost do prevzvišene cesarske hiše, katero mi sami čutimo v svojih srcih. Zatorej zakličem: Bog ohrani, Bog obvaruj našega presvetlega cesarja Franca Jožefa I. in ves Habsburški rod!« Vso učiteljsvo govoru g. nadzornika burno pritrdi s trikratnim »živijo« in cesarsko pesnijo. — Ko g. Šetina še enkrat g. okrajnega glavarja in g. župnika iz Radovice pozdravi in se njima zahvali, da sta nas počastila sè svojo navzočnostjo, zahvali se g. Šest s toplimi besedami g. predsedniku, da je tako uzorno in nepristransko vodil vse zborovanje in s tem se sklene uradna konferencija.

Poludne je že odzvonilo, ko smo se, prijemši potnino, razkropili po mestu. Ob jednej uri zbrali smo se zopet vsi v gostilni g. M. Pezdirca k vkupnemu obedu. Sešli so se možje, katerim je šola in učitelj na sru, kateri so pokazali, da dostojno čislajo učiteljsvo in njegove zasluge. —

V svojej sredi smo imeli g. c. kr. okrajnega glavarja marquis-a Ferd. Gozanija; g. župnika Schweigerja, mestnega župana g. Ferd. Sallokerja; g. Leopolda Ganglna, uda c. kr. okrajnega šolskega sveta in krajnega šolskega nadzornika, gg. mestna svetovalca Ant. Prosenika in Fleišmana, g. poštarja, g. Fuxa in starosto belokranjskih učiteljev, g. nadučitelja Venceljna Sturma.

Komaj se obed dobro pričnè, že nam zadané veseli akordi izborna zvežbane Metliške godbe, katero je na čast v Metliki zborujočemu učiteljsstvu slavni Metliški zastop radovoljno in brezplačno v ta dan prepustil. Slava mu!

G. glavar povzdigne najprvi časo ter izrekovaje svojo popolno zadovoljnost z belokranjskim učiteljsvom napija Onemu, ki tako ljubeznjivo in očetovsko skrbi ne le za telesne, temveč tudi za duševne potrebščine svojih podložnih in svoj govor končaje, zakliče: »Bog živi nam presvetlega cesarja Franca Jožefa I. še mnogo, mnogo let! Tem presrčnim besedam zaori navdušeni »živijo«, in vsi gostje in učiteljsvo zapoje cesarsko pesen, katero tudi godba spremlja. — Potem se vrstè dalje napitnica za napitnico. Ne moram zamolčati presrčnih besedi Metliškega župana g. Ferd. Sallokerja, katere more izustiti le mož, ki isto čuti v svojem sru. Rekel je: »Slišali smo že danes različne napitnice. Napijalo se je že tudi slavnemu učiteljsstvu. Vesel sem, da imam danes priliko poznavati nekatere nove gospode učitelje, večino že davno poznam. Ne poznam jih le po telesu in obrazu, poznam jih tudi po vrlem in moškem obnašanju. Pač le redkokrat imel sem priložnost se nahajati v tako obilno zbranem krogu, kakor ravno danes. Prisrčno me torej veselí, da Vam, gospodje učitelji, moram napijati, Vas pozdravljati v imenu mesta Metlike in izreči željo in nado, da bi se shajali v Metliki nele prihodnjo leto, temveč vselej. — K sklepu prosim Vas vse, da bi se podpisati blagovolili na ta polo, katera se bode shranila v mestni arhiv v spomin današnjega dne«. — Splošno veselost in odobravanje vzbujevali so dovtipni govori g. župana Sallokerja. Veselje povečevala je še neutrudljiva godba in navdušeno petje. Tekmovali so mej seboj govorniki, pevci in godba. — Po uradnih urah počastili so nas gospodje tukajšnje c. kr. davkarije.

Solnce se je užè bližalo zatonu, ko se g. glavar in g. nadzornik od nas poslovita, vsakemu roko podaje. Tudi za nas je prišla ura ločitve. Bratovski smo si segli v roke, bratovski ločili s kratkimi in srčnimi besedami: »Na zdravje in na zopetni veseli povrat!«

Iz Kočevskega šolskega okraja. (Dalje in konec.) 6. Volitev stalnega odbora za prihodnjo okr. učit. zborovanje. Izvolita se gg. Jožef Pavčič in Štefan Tomšič, zadnji v ožji volitvi. — 7. Volitev dveh zastopnikov učiteljsstva v c. kr. okr. š. svèt. (Živahno gibanje.) Oddá se 36 listkov (4 beli, prazni). Z absolutno večino glasov bil je izvoljen nadučitelj v Vel. Lašicah, g. J. Pavčič; dosedanji zastopnik g. Št. Tomšič ostal je z 1 ali 2 glasa v manjšini, ker se je izvolilo šteti absolutno število glasov po številu navzočih, ne pa po številu oddanih listkov. Prišla sta zopet v ožjo volitev gg. Št. Tomšič in Jos. Windisch. Zaradi preživahnega gibanja in govorjenja nisem mogel konstatovati natančnega izida izvolitve. Prepustil se je konečno izid te volitve v razsojo c. kr. okr. š. svétu. Kakor ravno zvem, je ta g. Windisch-a, učitelja v Oneku na Kočevskem, kot izvoljenega zastopnika spoznal. — 8. Predavanja. Po vzporedu je bilo določeno, da predava eden učitelj v slovenskem, drugi v nemškem jeziku o vsakem predmetu. Ker je pa užè močno na poludne šlo, se je reklo, naj se poroča o vsakem predmetu samo v jednem jeziku. — a) Pomočki za vzbujó

in vzdržanje pazljivosti v šoli. Poročevalec g. H., bere nemško splošno znana navodila. — b) Kako bi bilo možno vpeljati po smislu §. 10., post. z dné 2. maja l. 1883. po učnem načrtu z l. 1876. v zvezi z ljudskimi šolami nadaljevalna kmetijska izobraževališča za šolske dolžnosti užé odraslo mladino? — Poročevalec g. M. Hudovernik, nadučitelj v Vidmu (Dobropolji), takorekoč strokovnjak gledé vrtnarstva in kmetijstva, čita slovensko prav dobro in premišljeno sestavljeno poročilo, kaj in kako naj bi se v takih izobraževaliških učilo. O glavnem vprašanji: kako pa taka izobraževališča vpeljati? je njegovo mnenje: — postavnim potom (siloma)? — c) Vzgoja patrijotizma v šoli in zunaj šole. Poročevalec je g. J. Wittreich. Prva polovica njegova nemško čitanega poročila imela je na me nekaj poseben vtis. Drugi del ni samo meni odobravanje izvalil, nego je splošno navdušenje provzročil, katero se je vbralo konečno v mogočni vsklik: »Živela Avstrija! Živel presvetli vladar!« — Bog, da bi take besede ne bile nekod samo na jeziku, nego da bi bile najprisrčnejši izraz notranjih čutil ter da bi se pojavljale i na zunaj v primérnih činih! Upajmo! — 11. Samostalni predlogi. Posebne važnosti ni bil noben. Č. g. nadzornik pové o njih svoje mnénje. (Odobrovanjanje, in nikdo ne želí razgovora.) Na to zaključí g. predsednik ob $\frac{1}{2}$ 2. uri zborovanje s kratkim, a dobro stavljenim govorom, končavši s povabilom, naj se zakliče Nj. Veličastvu trikratno: »Slava i hoch!« To se navdušeno zgodí, in na to se zapoje »cesarska pesem«.

Po zborovanji sešli smo se slov. učitelji in učiteljice pri vkupnem obedu (to je užé navada). Jako veselilo nas je, da smo imeli v svojej sredi tudi velečast. nadzornika gosp. prof. Komljanec-a, vrlega školnika in odkritega prijatelja učiteljstva. — Med skromnim obedom počastil nas je tudi sè svojim pohodom c. kr. sodnik iz Vel. Lašč, blag. g. D. Šufraj, vse-skozi dobrohotni naklonjenec ljudskemu šolstvu in učiteljstvu.

Skromne opazke poročevalca. Nù, človek je človek (navadni izgovor za naše slabosti). Vender pa se — vsaj posamezniku — čudno zdi, ako učitelj ne naučí se, najpoprej samega sebe premagovati. To bi biti imelo! Ako tedaj kdo kot učitelj nastopi, bodi-si v šoli, pri skupščinah itd., naj pozabi vse strankarstvo in bodi stvaren! »Obleka dela moža«, slóve nemški pregovor. Hočemo se po tem ravnati? Ne! Srca in djanja naj bodo prava! Kaj je nemško, francozko, laško, rusko, slovensko a itd. šolstvo? Kratek odgovor za vse: »Pouk in vzgoja decá«. Kaj potem? — Nù, kakor na Kočevskem: vsaki naj si pomaga, kakor vé in zna — pošteno, drugače bi tudi na Kitajskem učiti ne mogel. — Kar je več, bilo bi le za kak politični časnik.

Bedlivi.

IZ NOVOMEŠKEGA OKRAJA. Naša redna učiteljska skupščina bila je v 29. dan avgusta t. l. v deklíškej šoli v Rudolfovem. Točno ob 9. uri otvori skupščino predsednik g. J. Lapajne, okrajni šolski nadzornik in vodja meščanske šole ter pozdravi vse došle gg. učitelje in gspdc. učiteljice z željo, da bi pozorno sledili zborovanju. Za namestnika si izvoli starosto g. J. Novaka. — Za zapisnikarja nasvetuje g. Judnič g. Krištofa in g. St. Novaka; a slednja nasvetujeta, ker sta užé večkrat zapisnikarja bila, naj bi bil kateri mlajših. Izvolita se potem gpdč. Clarici iz Mirne Peči in g. Judnič iz Vavte Vasi.

Skupščino počastil je sè svojim pohodom blag. g. J. Ekel, c. kr. vladni svètnik in okrajni glavar in g. V. Burnik, nadučitelj deške šole v Kameniku. — Razun gpdč. Klančar in gg. Kutnar in Pehani, kateri so se postavno opravičili, bili so prisotni vsi učitelji in učiteljice tega šolskega okraja (katere veže dolžnost).

G. predsednik oménja za tem premembe o učiteljstvu tega okraja in se spominja vrle učiteljske moči g. Fr. Kuglerja, kateri je tako nesrečno svoje zemeljsko bitje končal. V znak sožaljenja se učiteljstvo vzdigne sè sedežev.

O šolstvu nam g. nadzornik natančno poroča ter pravi med drugim, da je šol v tem okraji 32 in sicer 29 javnih in 3 zasebne. Celodnevni pouk je na 8 šolah in poludnevni na 20; na jednej dvorazrednici je pa obojni pouk. Jednorazrednic je 21, dvorazrednic 8, trirazrednica (se sedaj otvori) 1, in četerorazrednici 2. V napredku se sme imenovati 10 šol prav dobrih, 2 pa slabi, druge so dobre ali srednje. Pohišstvo zadostuje na večini šol. — Učni jezik je bil na 28 šolah slovenski, na 4 (kočevskih) pa nemški. Sposobnih otrók za šolo od 6. — 12. l. je bilo 3224 dečkov in 3168 deklíc, vkup 6392 otrók. Da se izvedé vsi za šolo sposobni otroci, treba jih je v početnicah poiskati, sosebno óne, kateri niso iz domače šolske občine. Šolo obiskajočih otrók je bilo 2327 dečkov in 2157 deklíc, vkup 4484 otrók. — V privatnih šolah je bilo vkup 261 otrók. Domá poučevanih ali srednje šole obiskajočih šolarjev je bilo 107, namreč 77 dečkov in 30 deklíc. — Zaradi dušnih ali telesnih napak ni obiskovalo šole 33 dečkov in 37 deklíc.

Zdravih, ki šole ne obiskujejo, je 682 dečkov in 688 deklic. — Deželna postava od 29. dne aprila 1873. l. pravi, da se smejo oprostiti otroci od 6. — 8. leta, ako so preslabostni; pa te je treba v začetku šolskega leta c. kr. okrajnemu svétu poslati, da jih on oprostí. — Šolsko obiskovanje je bilo različno; neke prav dobro, drugej zopet slabo. Prav je bilo to na nekaterih šolah, da je vodstvo otroke čez eno uro od šole oddaljene, katere užé v šolo siliti ne moremo, v torkih in petkih v šolo pozvalo, da so se vsaj nekaj naučili. — Ponavljevalno šolo je obiskovalo 986 otrók, sposobnih je bilo pa 1265, t. j. 672 dečkov in 593 deklic. Med učitelji, ki so tu poučevali, jih je 28 z obemi spričevali, drugi imajo samo prvo spričevalo, ali so pa pomožni učitelji. Učiteljice so 4 z obemi in 1 s prvim spričevalom.

G. nadzornik je z uspehi v občé zadovoljen. — Za ženska ročna dela se ni moglo veliko storiti; bilo je samo 15 šol, na katerih se je to poučevalo. Treba je dobiti káko sposobno osobo i tam, kjer se sedaj še ne poučuje. — Telovadba se ravno takó ni povsodi poučevala, ker manjka telovadnic, telovadišč in orodja. Učitelj naj učence pelje na kak pripraven kraj ter tam z njimi telovadi. — Dva g. učitelja sta na svoji šoli tudi otroke v veronauku poučevala. — Kaj lepo je, da ima užé 26 šol svoje šolske vrte. Šolarska knjižnica je na 28 šolah, katera broji 2816 knjig v 3027 zvezkih. — Učila so većinoma na vseh šolah. — Najboljši uspehi so bili v jezikih, t. j. v čitanji. Slovnice se ni moglo veliko učiti in se tudi ne more mnogo térjati. Prvo berilo Razinger-Žumerjevo ni za jedno-, dvo- ali trirazrednice. — Pravopisje je v občé dobro, posebno pa tam, kjer učitelj naloge popravlja; zatorej naj se to nikjer ne opustí. O spisji je težavno govoriti na nižje organiziranih šolah (n. pr. na jednorazrednicah). — Iz nemščine je bil na nemških šolah prav dober uspeh. — Računstvo tudi jako dobre uspehe kaže, posebno kjer imajo šole Močnikove računice (in to je na večini šol). Tudi pismeno naj se otroci posebej vadijo računiti. — Lepopisje je vsako leto boljše. Šole, katere še tintnikov nimajo, naj si one preskrbé, da otroci ne bodo črnili seboj v šolo nosili. — Isto tako se napreduje v realijah, posebno še v zemljepisji in prirodopisji. Risanje na stigme v občé zadostuje. Petje je povsem dobro. Ako se učenec navadi v letu 6 — 8 pesmic, je dovolj, po sekiricah učiti, sosebno na jednorazrednicah, ni časa. Za telovadbo, kakor je bilo užé prej rečeno, naj se nekoliko več storí; to i lehko vzpomladi na sprehodih itd.

G. nadzornik je v občé z učiteljstvom zadovoljen, se vé, da se prigodé kake malenkosti ali vender ne take, da bi jih bilo treba naznaniti sl. c. kr. deželnemu šolskemu svétu. — Uradne knjige bile so vse v lepem redu. Tednike je treba vestno izdelovati. — S krajnimi šolsk. svéti se je učiteljstvo dobro razumelo; ni bilo slišati nikakih pritožeb.

G. predsednik priporoča učiteljstvu dolžnosti stanú vestno izpolnjevati in zloznim biti; potem nam govori še o novih postavah in končá s tem svoje poročilo. Pri 4. točki, o učilih v občé, o njih nakupu in nabiranju ter ohranitvi, pravi g. predsednik, da je najboljšé, ako se jih več oglasi ter vsak svoje mnenje pové. Prvi se je oglašil č. g. o. Florentin, kateri je splošno o učilih pripovedoval. Na to oménja g. J. Šmorancer, da bi bilo kaj prav, da si učitelj sam nabira razna učila, katera nam narava ponuja, bodi si iz živalstva, rastlinstva, kakor i iz rudninstva. G. A. Jeršè meni — (kar bi bilo res jako dobro) — naj bi se učiteljski pripravniki vadili v nabasanji raznih živali ter shranjevanji onih, kakor se užé vadijo o stiskanji in sušenji raznih rastlin. Naposled oménja g. V. Zaverl, da mora učitelj pri vsem tem pa vender najprvo delati na to, da dobí potrebne omare (shrambe), v katere bo ta učila spravil ter dlje časa dobre ohranil. — Ker se ni nikdo več oglašil, je rekel g. nadzornik, da imamo najprej gledati, da si pridobimo ona učila, katera nam postava veleva imeti, potem šele druga. Vsa učila naj bodo i primerno shranjena in zató so najboljšé dovolj velike omare.

Za tem smo prestopili k 5. točki dnevnega reda. Č. g. o. Florentin nam poroča, da je dohodkov v okrajni učiteljski knjižnici bilo 106 gl. 35 kr., stroškov 91 gl. 57 kr., torej ostane še v blagajnici 14 gl. 78 kr. — Letos je narastlo 36 števil. Vseh delov je 461; 207 slovenskih in 254 nemških. Zvezkov je 599. Predsednik knjižničnega odbora se zahvali g. Fr. Kalanu, kateri je knjižnici podaril en letnik »Učit. Tovariša«. — Pregledovalcem računov se izvolita po navétu g. Franketa, gg. A. Jeršè in V. Kmet z vsklikom. — Predno se je vršila volitev v stalni odbor, se starosta g. J. Novak zahvali za naklonjenost, ker je bil do sedaj izvoljen v oba odbora, kakor i v zastop c. kr. okrajnega šolsk. svéta ter prosi na dalje ne voliti ga, ker zna danes ali jutri v pokoj stopiti. — (Službuje namreč užé 41. leto. — Čast!) — V stalni odbor se je volilo po listkih. Skrutinij je pomagal zapisnikarjema voditi g. Koncilija. Izvoljeni so bili sledeči gg.: o. Florentin, J. Franke, A. Jeršè in Fr. Koncilija. —

Ravno isti gg. so bili izvoljeni v knjižnični odbor. Slednji si je takoj izvolil za predsednika č. g. o. Florentina in za podpredsednika g. Franketa.

Ker v deželno učiteljsko skupščino sedaj ni potrebno volitve, zato je skupščina 8. točko opustila. — Tudi volitev 2 zastopnikov v c. kr. okrajni šolski svet vršila se je z listki. Pred volitvijo izjavlja g. Judnič, da naj se volita v c. kr. okr. šolski svet 2 zastopnika, katera bodeta istinito delovala za učiteljstvo, kjer in kadar bo treba. Držimo se besed, katere so v nekem listu »Učit. Tov.« — (jih prebere) — in nam povedó, kakšne zastopnike naj volimo. — Pri tej volitvi dobil je samo g. Fr. Koncilija večino glasov; v obližji večine bila sta i gg. J. Franke in F. Kalinger, zatorej je bila med slednjima ožja volitev z listki, pri katerej je dobil g. J. Franke večino glasov. Debatiralo se je i pri glasovanji: ali volijo tudi oni, ki nimajo pravice voliti, ali ne. G. okrajni glavar, kakor i večina je bila zato, da volijo vsi prisotni učitelji in učiteljice.

Posamičnih nasvétov bilo je več; tako je g. Judnič nasvetoval, da bi učiteljstvo tega okraja ustanovilo učiteljsko društvo v proslavo 40letnega vladanja Njih Veličastva. — G. predsednik meni, da se ta nasvèt lahko reši o drugi priliki, ker bi se znal preveč stegniti, ako pa učiteljstvo želí, se vsejedno to lahko sedaj zvrši. — G. Koncilija nasvétuje, da bi učiteljstvo tega okraja zopet letos prosilo za povišanje plač in prošnjo, katero je imel g. govornik že spisano, podpisalo. — G. nadzornik pravi, da je prav, da prosimo za povišanje, a to storimo boljše, ako se pridružimo s prošnjo »Pedagogičskemu društvu« v Krškem. — G. Zaverl nasvétuje, naj bi bila učiteljska skupščina, ker je navadno vsako leto v Novem Mestu, drugo leto kje drugej (n. pr. v Žuzemperku), iz zemljepisnih in drugih vzrokov. — G. predsednik pa odgovorí, da je treba to naznaniti stalnemu odboru in ako ne bo mnogo razlike med potnimi troški, se to lahko privoli. — Dalje nasvétuje g. Završnik, naj bi učitelji tega okraja, vsak po svoji moči, dodali za znamenje, katero se ima postaviti na gomilo ranjkemu g. Zajcu, prvemu učitelju v Selih. Znamenje je užé vltito (na Dvoru), a ne še plačano. — G. predsednik pravi, naj bi se to po privatnej poti napravilo.

Po končanih nasvétih se g. nadzornik zahvali učiteljstvu za pozornost ter ga vzpodbuja, naj bo idealno vnet za vse dobro, in da naj se 40letnica povsodi kolikor mogoče slovesno praznuje ter končá s 3kratnim »Slava-klicem« na našega presvetlega cesarja Fran Josipa I. Skupščina zapoje cesarsko pesem. — G. predsednik se zahvali i blag. g. J. Ekelu, c. kr. vladnemu svétniku, ker nas je počastil sè svojo navzočnostjo, in za naklonjenost učiteljstvu. G. vladni svétnik obljubi i nadalje ono naklonjenost skazovati, ko doslej. G. J. Novak se zahvali g. predsedniku za izborno vodstvo skupščine in g. Koncilija izrazi zahvalo gg. vladnemu svétniku in nadzorniku v imenu učiteljstva.

Po končanaj skupščini bil je skupen obed pri »Solneu«, kjer se je vrstilo mnogo napitnic in kjer nas je jako izvežbana Novomeška godba kratkočasila. —l.

Z Dolenjskega. Na vinarski, sadjarski in poljedelski šoli na Grmu pri Rudolfovem se je kmetijski tečaj za ljudske učitelje zaključil 25. avgusta t. l. z izpitom, kateremu je predsedoval deželni poslanec in c. kr. deželne sodnije svetovalec g. Ed. Dev, kot zastopnik deželnega odbora in se je jako pohvalno izrazil o kaj ugodni izvršitvi izpita. — Kurza so se udeležili razun g. Kristofa — (kateri je bil užé slušatelj na Slapu), — vsi zadnjič imenovani gg. učitelji; na številu torej 14. Pouk bil je teoretičen in praktičen v sadjarstvu, trtoreji, kletarstvu, gnojjarstvu, živinoreji in pridelovanji krme. O prvih treh strokah predaval je vodja g. Dolenc, o slednjih treh pa adjunkt g. Rohrman.

Učiteljstvo na deželi (posebno na Dolenjskem) bi si pridobilo jako velike zasluge, ako bi delovalo na to, da bi bolj premožni stariši svoje sinove po dovršenji ljudskih šol poslali v šolo na Grm, da bi se izučili v kmetijskih strokah, pa ne za to, da bi v sosednih deželah potem službe iskali, ampak da bi na domu svoje véde razširjevali ter takó naši ožji domovini koristili; — to pa se posebno oni, kateri dobé ustanovo na tej šoli. —l.

S Krškega. V nedeljo, v 2. dan septembra t. l. se je na Krškem vršila prelepa, redka slavnost. Odbora »Slovenskega pevskega društva« in »Pedagogičkega društva« sta namreč proslavljala štiridesetletnico vladanja našega cesarja, oba prav dostojno in ganljivo. Ob 9. uri dopoldne je bila velika sv. maša, potem pa smo šli v krasno šolsko poslopje, kjer je »Pedagogičsko društvo« otvorilo »prvo slovensko stalno učilsko razstavo«. Prvomestnik g. Fr. Gabršek otvoril izložbo s primernim ogovorom, poudarjaje, da ljudsko šolstvo sploh in v obče je ravno pod žeslom zdanjega modrega vladarja zeló napredovalo ter z trikratnim »živijo« končá svoj jedrnatí govor. Vsi, ki so ogledovali to »prvo stalno učilsko razstavo«, so videli in se prepri-

čali, da je to vrlo društvo v kratkem času častno zvršilo svojo nalogo. Izložba ima najvažnejše knjige in razne izdelke na zdanjem učilskem polji in sicer iz najboljših založništev na Kranjskem, Hrvaškem, Českem, Poljskem, Nemškem i. dr. Pripoznati moramo, da je ta izvrstna razstava velik napredek našega prekornistnega »Pedagoškega društva« na Krškem, in da se je odbor pri tem pridobil neprecenljive zasluge. Slovenski učitelji in vsi šolski prijatelji, nikar ne mudite, oglejte si prilično to važno učilsko razstavo!

Iz Postojnskega okraja (9. septembra). Na potovanji človeka marsikaj zadene. Tako se je dogajalo meni, ko sem hodil po krajih, ki zaslužijo ali se jim pa le dodeva imé »Kras«. Hoteč pri pičlih dohodkih vender vestno uporabiti čas velikih počitnic, priredil sem si nekaj »pogled po sveti«. Videl sem na poti mnogovrstnosti, ki spadajo in ne spadajo v stroko učiteljsko in stroko odgojiteljsko. Opazoval sem mnogo šol, od kojih marsikatera je vredna vzvišenega imena, druge zopet bilo bi treba okrstiti z imenom, kakemu gospodarskemu posloppju potrebne subote. Tako silno slabo šolo videl sem na vznožji Nanosa, v vasi Razdrto. Šola je, po kroniki, še bolj po njeni notranji in vnanji obliki sodeč, jako stara. Ohranila je do danes isto lice, kakeršno je imela pred Bog vé, koliko leti. In da bi bila še taka, kakor nekedaj, ali časa zobu ne odide nijedna stvar. Kakor sem se prepričal, privoščil si je časa zob Razdrško šolo prav do cela.

Evo Vam, dragi kranjski tovariši, vernega popisa »veri in omiki« posvečenega hrama; vernega popisa pravim, ker v »svojem časi« se je nekomu od neke strani protilo, da so pripravljene se zagovarjati, če bi se kedo lotil opisavati njihove šole razvaline (drugače jih ne morem nazivati), ki so užé skoraj zastran historične vrednosti svoje kaj tacega zaslužile.

Po kamenitih stopnjicah dospes, dragi čitatelj, v prvi in edini sprát (v parteru stanujo drugi). Opozoriti Te moram, da stopaj previdno in glej pod noge, ker pod je tako ljuknjast, da se lahko vdereš, in čuvaj Bog, nogo zlomiš, česar pa ne želim ni najhujšemu sovražniku. Pazi torej in le pogumno naprej! Ne smeš se strašiti tesnobe in dima, ki prihaja iz spodnjih prostorov. Okajen človek je bolj trden.

Na levi in vhodnim vratam nasproti je bilo nekedaj stanovanje učiteljsko. Nočem te voditi po teh beznicah, ker ni — varno. Vem, da ko bi to videl, vzdihnil bi sigurno: Quem dii oderunt . . . Stopiva raje v učilnico. Glej, kako prestopiš prag, da se zopet ne vdereš. Soba je visoka malo ali nič nad dva metra, ventilacije ni treba, ker za to je skrbel užé imenovani časa zob pri oknih in dverih; tudi bi se po zimi uporabilo preveč drv, po leti se pa tudi lahko odpró okna in vrata, pa je ventilacije še odveč . . . Črvivo mizo še tako zapiraj, zaprašé se ti akti in tiskovine skozi ploščo, ker ta pa ima res preveč ventilacije. Desko ali tablo vzmore šola jedno samo in še to tako, da bi bilo treba z ogljem pisati na-njo. Ima ta priprava rudninsko svojstvo, da je prozorna . . . Številni stroj z 92 kroglicami (ne vem kak sistem) prosi usmiljenja, da bi ga kedo popravil. V omaro bi bilo spravljati samo tak papir, kojega bi mislili čez par tednov deti na njivo. Na steni visé »Razinger-Žumerjeve table« za pomočni pouk v čitanji. Take so užé, da ne bodo več za rabo. Sevéda najceneje in pa še na vlažnih stenah ni čuda, da morajo segnjiti ali vsaj prepenéti. Zdaj sva pa, dragi prijatelj, z učnimi pripomočki pri kraji. Pač, omeniti moram še termometer, ki ima pa živo srebro v cevki v treh skupinah.

Svetloba prihaja skozi tri zidne odprtine v sobo. Te odprtine bi imenovali morda šolski otroci okna, ki so pa le tako velika, kakor pri slamnatih kmetjskih hišah.

Zdaj, vstrpljivi tovariš, stopaj za menoj po sredi sobe, ob zidu ne moreva, ker do tija segajo revne in trhljive klopi, ki so vsaj po mojem mnenji tako stare ko Nanos in po takih propisih narejene, kakor beraške kože streha. Ondotni gosp. tovariš pravil mi je, da si nad polovico otrok pokvari vid pri pisanji, ker ne morejo ravno sedeti. Sedeži so za vse starostne in velikostne razlike enako visoki. To spomina nekako na Prokrnstovo postelj. V podu pod klopmi so take votline, da se otroci lahko skrivajo va-nje. Ko se hoče deček po konci ustopiti, zdrsne mu noga v pod in revež omahne. To je pa bržkone nevarno, vsaj mi učitelji mislimo tako. No, kaj pa to? Kaj me zreš tako začujeno, dragi kolega? Nič, nič. Veter je prihrul ter odprl vsa tri okna, katera ne morejo biti zaprta radi trhljivosti, da morajo staviti učenci mesto zapahov kline, trske, peresna držala i. t. d.

Prijatelj, zapirala menda midva vender ne bova; vrata so tudi odprta. Pojdiva raje strani!

Vprašas me, kje so šolske oblasti, zakaj neki krajni šol. svét ne popravi in pripravi, kar manjka. Odgovarjati Ti moram: Ne vem; krajni šol. svet pa vé: »Zato, ker je škoda novcev«. Sklenili so užé Bog vé, kolikokrat, da bi zidali novo šolo; tudi pravijo, da je užé načrt narejen

za-njo, a vendar se mora učitelj in šolska deca »pácati« in trapiti v. opisani podrtini in se bodo morali morda . . . in aeternum.

Zopet se obračaš v me, rekoč: zakaj okrajni šol. svèt ne gleda strožje na red? Ne vem. Da pa krajni in okrajni šol. svèt vé za nedostatnosti, to sem osvedočen. *Veritas.*

Iz Zgornjih Górij v Bledu. V 5. dan t. m. je bila tukaj uradna učiteljska konferencija za Radovljiški šolski okraj. Ob 9. uri dopoludne je bila sv. maša, potem pa je bilo v šoli zborovanje, katero je vodil okrajni šolski nadzornik g. prof. Levec. Po prav primernih in dejanskih g. nadzornikovih opazkah razpravljale sta se važni točki: »Kako je po naših šolah poučevati petje, da se doseže predpisani učni smoter?« in »Kako je po naših šolah poučevati ženska ročna dela, da se doseže predpisani učni smoter in kaj je vzrok, da se do zdaj ni povsod dosegel?« Vsi gg. poročevalci in gospodičine poročevalke so svojo nalogo častno rešili. Po vkupnem obedu v prelepem gorenskem kraji »pri Kaconu« smo ogledali tudi krasni šolski vrt, kateri zares sloví mej najprvimi šolskimi vrta na Kranjskem.

Iz Ljubljane. Novo šolsko leto 1888/89. začénjajo vse ljudske šole v ponedeljek, v 17. dan t. m., srednje šole pa drugi dan 18. t. m. Učencev je povsod mnogo, tedaj bode tudi mnogo dela. Bog daj učencem in učiteljem prav srečno novo šolsko leto!

Premene pri učiteljstvu.

Za trdno so postavljeni g. g.: Mihael Vrbič, učitelj v Sodražici; Avgust Pirc v Borovnici; Fran Črnagoj, učitelj v Šmartinem pod Šmarijno Goro; Martin Judnič, učitelj v Balta Vasi; Luka Blejec, učitelj v Trzinu; Marija Clarici, učiteljica v Moravčah; Marija Bernot, učiteljica in Fettich Frankheim Ljudevit, učitelj, oba v Knežaku; Mihael Mežan, učitelj na Slapu. — G. Fran Trošt, nadučitelj v Vinici, je dobil nadučiteljsko službo na Igu pri Ljubljani. G. Ivan Raktelj, učitelj v Ribnici, gre za trdno k Sv. Gregorji, g. Fran Kozjak, učitelj v Šent-Kocijanu pri Turjaku pa tako v Borovnico na 3. učit. mesto. Gspđc. Marija Mihel, učiteljica na Krškem, je za trdno postavljena na 3. učit. mesto ravno tū, in na 4. učit. mesto tū pride ravno tako gospđc. Ana Šmidinger, učiteljica v Šent-Jarnej. G. Lovro Arko, nadučitelj v Sodražici, je upokojen.

Razpis učiteljskih služeb.

Št. 531

okr. š. sv. Umestila se bode za trdno služba učitelja in šolskega voditelja na enorazredni ljudski šoli v Lozicah s 400 gld. letne plače, s 30 gld. opravilne doklade in s prostim stanovanjem. Prošnje naj se postavnim potom do 20. septembra 1888. l. vlagajo pri podpisnem uradu.

C. kr. okrajni šolski svèt v Postojini v 1. dan septembra 1888. l.

Št. 329

okr. š. sv. Na enorazredni ljudski šoli v Topli Rebri s 400 gld. letne plače, s 30 gld. opravilne doklade in s prostim stanovanjem.

Na dvorazredni ljudski šoli v Šem-Petru druga učiteljska služba s 400 gld. letne plače. Prošnje naj se postavnim potom do 25. septembra t. l. vlagajo pri podpisnem uradu.

C. kr. okrajni šolski svèt v Novem Mestu v 6. dan septembra 1888. l.

Št. 579

okr. š. sv. Na novo ustanovljeni dvorazrednici v Podzemlji nastavila se bode zatrdno, ali začasno služba drugega učitelja s 400 gld. letne plače in s prostim stanovanjem. Pri oddaji oziralo se bode v prvi vrsti na učiteljice. Prošnje naj se vlagajo do 30. septembra t. l. pri podpisnem c. kr. okrajnem šolskem svētu.

C. kr. okrajni šolski svèt v Črnomlji v 5. dan septembra 1888. l.

Na jednorazrednici v Motniku se bode z začetkom šolskega leta 1888/9. začasno oddala služba učitelja — voditelja z dohodki III. plačilnega razreda in s prostim stanovanjem (ena soba s kuhinjo).

Prošnje naj se postavnim potom do dne 2. oktobra 1888. l. vlagajo pri podpisnem uradu.

C. kr. okrajni šolski svèt v Kameniku dne 12. septembra 1888. l.